

Integrerings- og inkluderingsplan
for Skiptvet kommune
2019 - 2022

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Bakgrunn:	5
1.2	Integreringsteam	5
1.3	Flyktninger som ressurs	5
1.4	Møte med Skiptvet – fra en flyktnings perspektiv	6
1.5	Begrepsavklaring	7
2	Pakkeforløp for bosetting og integrering av flykninger	8
2.1	Før bosettingen	8
2.2	Første tid etter bosetting – Etableringsfasen	9
2.3	Integreringsfasen	10
2.4	Oppfølgingsfasen	12
3	Barnehage	13
3.1	Mål	13
3.2	Evaluering	13
3.3	Tiltak	14
3.4	Økonomisk overslag	14
4	Skole	15
4.1	Overordnet mål for å ivareta flyktninger i grunnskolen:	15
4.2	Regelverket for minoritetsspråklige 6-16 år	15
	Rett og plikt til grunnskoleopplæring	15
	Har ungdommen allerede fullført grunnskole?	15
	Tre måneder	15
	Lovlig opphold og kirkeasyl	15
	Skoleplikt etter tre måneder	16
	Samme rettigheter som andre elever	16
	Ansvaret for opplæringen	16
	Særskilt språkopplæring	16
	Morsmålsopplæring kan skje på en annen skole	16
	Kartlegging	16

Integrerings- og inkluderingsplan for Skiptvet kommune

Klage.....	16
Innføringstilbud / Velkomstklasse	17
4.3 Trivsel og mestring.....	17
4.4 Rutine for minoritetsspråklige elever Kirkelund skole.....	17
Hensikt	17
Lovgrunnlag.....	17
Læreplan	17
Innhold	18
Vurdering	18
4.5 Sjekkliste for minoritetsspråklige elever ved Kirkelund skole:	18
4.6 Velkomstrutiner ved Vestgård skole:.....	19
5 Helse.....	20
5.1 Generell helsesituasjon.....	20
Utfordringer	20
5.2 Beskrivelse av Nå-situasjonen.....	21
5.3 Lovpålagte oppgaver.....	21
Tilbudet omfatter.....	21
5.4 Forslag til ny handlingsplan i Skiptvet kommune vedrørende Helsearbeid for flyktninger.....	22
6 Psykisk helse.....	23
6.1 Bakgrunn	23
6.2 Forslag til ny handlingsplan i Skiptvet kommune vedrørende Psykisk helse.....	24
6.3 Psykiatritjenesten	24
6.4 Fremtidsvisjoner	24
7 Frivillige organisasjoner	25
8 Integrering i et boligsosialt perspektiv.....	25
8.1 Boligsosialt arbeid gir måloppnåelse innen integrering	25
8.2 Eie eller leie.....	25
8.3 Store variasjoner mellom kommuner	26
8.4 Mulige tiltak for å øke eierandelen blant flyktningene i kommunen	27
9 Økonomi.....	28
Flyktningregnskap og øremerking	28

Integrerings- og inkluderingsplan for Skiptvet kommune

Inntektene.....	28
Utgiftene	28
Tilskuddsordningen.....	29

1 Innledning

1.1 Bakgrunn:

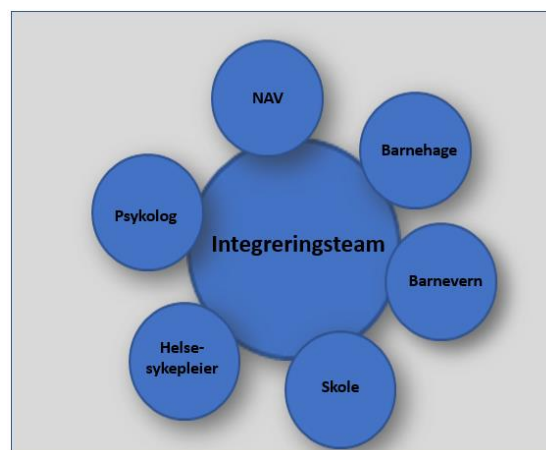
Bosetting av flyktninger er en oppgave som berører flere kommunale etater og disse har over tid sett behovet for en felles forankret handlingsplan og et klarere arbeidsdokument. Representanter fra de berørte parter gikk derfor i gang med å utarbeide en ny felles plan for integrering og inkludering i kommunen.

Arbeidet er gjort våren 2019 i tett samarbeid mellom representantene i integreringsteamet. De ulike delene av dokumentet er fordelt mellom de aktuelle partene. Det har vært jobbet både selvstendig og i team, med jevne møtepunkter. Målet med planen har vært å utarbeide et tydelig arbeidsdokument, som synliggjør flyktningarbeid i Skiptvet kommune. Arbeidsprosessen i seg selv har ført til økt kunnskap om hverandres fagområder og verdifull erfaringsdeling på tvers av enheter.

1.2 Integreringsteam

For å ivareta tverrfaglighet, helhetstenkning og ansvarliggjøring, har kommunen et tverretatlig samarbeidsorgan/ integreringsteam i Skiptvet kommune. Dette integreringsteamet består av berørte enheter i kommunen (Skolene, barnehage, barnevern, helsestasjon, psykolog), andre instanser kan innkalles ved behov. Flyktningkonsulent ved NAV, leder utvalget og teamet møtes etter behov, minst hver annen måned.

Målet for dette organet er å sikre de forskjellige enheter og samarbeidspartnere større innflytelse i alt flyktningerelatert arbeid. Videre skal teamet kvalitetssikre flyktningarbeidet i Skiptvet kommune og tydeliggjøre virksomhetenes ansvar og medvirkning ved bosetting og oppfølging av flyktninger.

Figur 1: Integreringsteam i Skiptvet kommune

1.3 Flyktninger som ressurs

I arbeid med flyktninger er det viktig å ikke glemme de ressursene den enkelte har og utgjør for samfunnet generelt. For å kunne lykkes med et godt inkluderingsarbeid er det avgjørende at man tar utgangspunkt i den enkeltes ressurser, ved blant annet å gi alle muligheter til å bruke sin kompetanse og det de er gode på. Ved å gjøre dette vil det med større sannsynlighet føre til at integreringen blir vellykket og flyktningene blir både en kulturell og økonomisk ressurs for kommunen. Rask sysselsetting kan være et av

tiltakene som kan være med å føre til at ressurser blir benyttet og at den enkelte opplever å få bruke sin kompetanse.

Tall og prognoser fra bl.a. NAV viser et underskudd av arbeidskraft i arbeidsmarkedet sett i et lengre perspektiv. Flyktninger kan i et slikt perspektiv være en viktig ressurs.

Dagens befolkningsvekst i Skiptvet kommune er stabilt/svakt økende. En tilvekst av befolkningen gjennom bosetting av flyktninger, vil være av en betydelig større art en hva en kan forvente at fødselsraten vil kunne være, eller hva en normal tilflytning til kommunen vil kunne gi.

Ikke bare i sammenheng med sysselsetting og samfunnsutvikling skal flyktninger ses på som en ressurs. Også i barnehage og skole skal dette være noe som preger hverdagen, barna skal for eksempel få bruke sin kompetanse i morsmålet og det skal ansees som en positiv kapital for barnehagen og skolen som helhet. Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) skriver dette i en av sine rapporter når det kommer til å bruke det flerkulturelle mangfoldet som en ressurs, *“En flerkulturell barnehage og skole kjennetegnes av et personale som ser på det kulturelle og språklige mangfoldet som normaltstanden, og som anvender dette mangfoldet som en ressurs”* (http://nafo.oslomet.no/wp-content/uploads/2013/10/NAFO_Sluttrapport_net.pdf, s. 24).

Dette skal være et viktig utgangspunkt for Skiptvet kommune sine barnehager og skoler, og på den måten forhåpentligvis også være med å prege samfunnet generelt.

Les mer:

<http://nafo.oslomet.no/>

<https://www.noas.no/>

https://www.faf.no/index.php/forskningste_ma/item/det-flerkulturelle-samfunnet

1.4 Møte med Skiptvet – fra en flyktnings perspektiv

Gjennom dybdeintervjuer med tidligere flyktninger, har vi forsøkt å få frem deres perspektiv i planleggingen av kommunens videre arbeid med integrering og inkludering. Flyktingene som ble intervjuet har fått muligheten til å komme med sine beskrivelser av møte med kommunen, det offentlige og samfunnet generelt. Deres opplevelser gjennom den første tiden i Skiptvet er oppsummert nedenfor. Målet med dette arbeidet har vært at de som har vært inne i systemet, erfart og opplevd det skal få muligheten til å komme med sin tanker rundt opplevelsene, og på den måten kunne bidra til en eventuell endring.

Flere av flyktingene beskriver Skiptvet som et som et trygt lite sted å komme til, med både de fordelene og ulempene det bringer med seg. Det er for eksempel lite offentlig transport og utfordrerne å få jobb. Derfor var det viktig å få førerkort, og ønskelig å få hjelp med å få dette. Det å komme til Norge opplevedes naturlig nok veldig annerledes enn hjemlandet, noe som var uvant til å begynne med. Men med tiden har de blitt vant til hvordan det norske samfunnet fungerer og for eksempel hvordan den sosiale

interaksjonen mellom lokalbefolkningen foregår. Det ble blant annet påpekt at man kunne ønske seg mer besøk, og selv om folk hilser på gata har det vært utfordrerne å bli inkludert i lokalmiljøet. Det ble påpekt at man kunne ikke tvinge andre til å inkludere, men at det allikevel var et savn. Det har heller ikke vært noe særlig informasjon eller kontakt med frivillige organisasjoner, noe som var et ønske spesielt i forhold til fritidsaktiviteter for barna.

Når det kom til de offentlige instansene som NAV, skole, barnehage og helsestasjonen har opplevelsene vært gode. Man har følt seg godt ivaretatt, fått den hjelpen man har trengt og spesielt hvis man har spurt har det vært mye hjelp å få. Det er ikke alltid systemet er like lett å forstå eller forhold seg til, men menneskene som jobber ble beskrevet som hjelpsomme og gode mennesker. En av de intervjuede beskrev målet med den hjelpen man mottar fra det offentlige som følger, *“Det kan sammenlignes med et lite barn: Først må det ha masse hjelp og støtte, men etter hvert er målet at man skal klare seg selv”*. Med dette var målet å si noe om hvor viktig det er at man først får mye hjelp for å bli etablert, men at man med tiden må tenke at man skal klare seg selv og stå på egne ben.

1.5 Begrepsavklaring

Det kan være avgjørende å avklare begrepene

integrering og inkludering både som en del av tittelen til dette dokumentet, men også fordi begrepene ofte brukes i sammenheng med flyktningarbeid. De er av betydning i arbeidet og det er derfor viktig å utdype begge to.

Integrering kan forklares som rammene samfunnet tilbyr eller krever, som at alle har samme rettigheter, plikter og muligheter til å delta i samfunnet. Det dreier seg altså om den fysiske tilretteleggingen og organiseringen som skal gjøre det enklere for den enkelte å bli en del av fellesskapet.

Inkludering erkjenner at mennesker med mangfoldig bakgrunn er en del av samfunnet. Og dreier seg på sin side om relasjonsbygging, bygget på likeverd der alle deltakerne får ta del i samfunnet på en likeverdig måte. Det at den enkelte opplever å være en del av fellesskapet står sterkt, blant annet ved at en har en reel påvirkning og utbytte av deltagelsen.

Integrering kan altså forstås som når flyktninger deltar i samfunnet, mens inkludering som når samfunnet møter flyktningen.

2 Pakkeforløp for bosetting og integrering av flykninger

Det er ulike faser av et integreringsløp og mange oppgaver som knytter seg til en kommunes flykningarbeid. Nedenfor følger en skjematisk oversikt over gangen i kommunens oppgaver og ansvarsområder, med beskrivelse av hendelser og kostnader plassert i tid.

2.1 Før bosettingen

HENDELSE	NÅR	ANSVARLIG	KOSTNAD	MERKNAD
Skiptvet kommune legger ut informasjon om ledige boliger på IMDINETT, og IMDI søker ut flykninger til kommunen.	Etter at vedtak om bosetting er gjort i kommunestyret	IMDI / Veileder for flykninger		
Veileder for flykninger sammen med Integreringsteamet avgjør om kommunen kan ta imot de aktuelle flykningene. Ved tvil kan andre aktuelle enheter konsulteres før kommunen aksepterer bosettingen	Første møte i integreringsteamet, eller i eget møte ved korte frister	Veileder for flykninger (kaller inn)		
Veileder besøker om nødvendig flykningen i mottaket og gjør intervju, informerer om kommunen	Så raskt som mulig etter møte i integreringsteamet.	Veileder for flykninger	Reisepenger og evt diett for å besøke flykningene i mottak. Varierer	Endelig beslutning om bosetting
Veileder avtaler med aktuelle samarbeidspartnere, slik at bolig og	Før dato for bosetting.	Veileder for flykninger	Mellom 20 og 50 000 varierende på	For tiden bruker vi Deltagruppen

Integrerings- og inkluderingsplan for Skiptvet kommune

husleiekontrakt er møblert og klar før flyttedato.			størrelse på familie.	AS til møblering.
Informere og forberede enheter som vil bli berørt av bosettingen som skole, barnehage, helse og Nav involveres.	Før dato for bosettingen	Veileder for flyktninger		

2.2 Første tid etter bosetting – Etableringsfasen

HENDELSE	NÅR	ANSVARLIG	KOSTNAD	MERKNAD
Flyktningene i samarbeid med mottak eller myndigheter ankommer kommunen.	Bosettingsdato	Veileder for flyktninger	Reiseutgifter etter statens satser. Tolke	Overføringsflyktninger ankommer Gardermoen. Mottakene har ansvar for at flyktningene flyttes til kommune.
Flyktningene blir installert i boligen, man sørger for at de har mat og en sum penger for å klare den første tiden.	Dag 1	Veileder for flyktninger	Økonomisk sosialhjelp etter gjeldende sats og tolke	Overføringsflyktninger trenger mer hjelp til handling og installering i bolig enn de som har bodd i mottak
Det gis informasjon om kommunen, introprogram, nødetater ol. Avklare de første krav og forventninger. Se eget skjema.	Dag 2 – 3	Veileder for flyktninger	Reiseutgifter etter gjeldende satser og tolke.	
Aktuelle flyktninger meldes inn i introprogram, og	Dag 2 - 3	Veileder for flyktninger		

introduseres for programrådgiver				
Flyktingene tas med på omvisning i kommunen og på besøk til for eksempel skole og barnehage.	Dag 2 - 3	Veileder for flyktinger		
Flyktingene registreres hos politiet som ankommet kommune, og i de tilfeller hvor personnummer ikke er søkt, gjøres dette.	Dag 4 - 5	Veileder for flyktinger	Reiseutgifter etter gjeldende satser og tolk.	Oppholdskort, reisebevis, vedtak, o.l
Det avtales time hos lege og tannlege for helsesjekk. Blodprøver, tuberkulose og røntgenfotografering i de tilfeller dette kreves	Dag 5 - 8		Reiseutgifter etter gjeldende satser, utgifter til lege og tannlege, samt tolk.	Fastlege må ordnes etter at flyktingene får Norsk personnr.
Kartlegging av flyktingenes utdanning, arbeidserfaring og skrive/leseferdigheter.	Dag 8 – 16	Programrådgiver		Kostnadene med deltakelse i norskopplæring og introprogram administreres av oppvekst.

2.3 Integreringsfasen

HENDELSE	NÅR	ANSVARLIG	KOSTNAD	MERKNAD
Den enkelte flykting følges opp slik at planen for integreringsfasen følges og de rette instanser trekkes inn på rett tid.	Fra ca 1 mnd – 5 år	Veileder for flyktinger		Flyktingene følges opp etter behov, og med intensjon om å bli selvstendige.

Integrerings- og inkluderingsplan for Skiptvet kommune

Flyktningen selvstendigjøres ved å delta i prosessen.				
Det søkes om integreringstilskudd og evt andre tilskudd.	Innen 1. mnd	Veileder for flyktninger		Dersom flyktningene har helseproblemer som kan utløse ekstratilskudd må kartlegging av flyktningenes helse være ekstra grundig.
Det fattes vedtak om Introduksjonsprogram i Socio og i NIR. (Nasjonalt introduksjonsregister). Lønningskontoret får kopi av vedtak.	Før deltakeren starter i Introduksjonsprogrammet	Programrådgiver.		
Det søkes om tilskudd til opplæring i norsk og samfunnsfag i NIR-registeret.	Før deltaker starter i Introduksjonsprogrammet	Oppvekst		
Sørger for at flyktningene starter i introduksjonsprogrammet senest 8 uker etter bosetting	Senest 8 uker etter bosetting	Programrådgiver		
Bistå flyktningene med å søke sosialhjelp frem til introduksjonsstønad en utbetales.	Avhengig av når første vedtak går ut – 2 mnd inn i Introprogram	Veileder for flyktninger	Ordinære sosialhjelpstøtser	Får 1. utbetaling fra introprogram den 12. i andre måned etter oppstart pga. fraværsrapportering.

Integrerings- og inkluderingsplan for Skiptvet kommune

Flyktningbarnas behov kartlegges, og barna som trenger et fritidstilbud blir satt i kontakt med rett forening / klubb	Den første tiden etter bosetting og fortløpende.	Veileder for flyktninger	NAV dekker kontingenter ol innenfor en nøktern vurdering. Utstyr skaffes eller lånes ut.	Disse behovene kommer ofte ikke frem før etter at man har bodd en tid i kommunen.
Det utarbeides en realistisk individuell plan sammen med den enkelte. Planen følges opp.	Senest to uker etter oppstart i intro – Slutt introprogram	Programrådgiver		Planen må følges opp så ofte det er nødvendig for å sikre fremdrift.
Kommunen har ansvar for å stille språkpraksisplasser til rådighet for flyktningene slik at de blir kjent med arbeidslivet	Introprogrammet	Virksomhetsledere		

2.4 Oppfølgingsfasen

HENDELSE	NÅR	ANSVARLIG	KOSTNAD	MERKNAD
Bistand i forhold til jobbsøking, økonomisk trygging, rådgiving familiegjenforening og andre gjøremål	2 – 5 år etter bosetting	Veileder for flyktninger	Økonomisk sosialhjelp, KVP	Erfaringsmessig er ikke alle flyktninger økonomisk selvhjulpne etter introprogrammet.
Hovedfokus skal være på å søke arbeid og bli selvforsørget. Nav kan bistå den enkelte med kurs og andre arbeidsmarkedstiltak i jobbsøkningsfasen	2 – 5 år etter bosetting	Veileder for flyktninger		Etter 5 år er flyktningen å regne som ferdig med flyktningperioden, og antas å kunne nyttiggjøre seg kommunens ordinære tilbud

Dersom det blir aktuelt for flyktningen å vende tilbake til sitt hjemland, vil statens retningslinjer og stønadssatser for dette følges.	0 – 5 år etter bosetting	Veileder for flyktninger		Statens retningslinjer endres med tiden, og etter hvilket land flyktningen ønsker å vende tilbake til.
--	--------------------------	--------------------------	--	--

Tabell 1: © Roger Elvestad

3 Barnehage

Barnehagen er blant de viktigste arenaene for læring av språk, sosialisering og inkludering av barn under skolepliktig alder.

Barnehagetilbudet er i tillegg meget viktig med tanke på utfordringer i forbindelse med skolestart.

Innlevelse og forståelse for egen og andres kultur har stor betydning for alle barn, uavhengig av språklig, kulturell eller etnisk bakgrunn. I tillegg skal barnehagen verne om det enkelte barns identitet og være en bidragsyter for at alle barn skal få like gode muligheter.

3.1 Mål

- Flyktningbarn skal sikres barnehageplass så raskt som mulig etter ankomst til kommunen. Det er et mål at dette skal skje innen 3 måneder. ☒
- Det skal legges til rette for at barna skal få en god start i barnehagen og opplever et inkluderende fellesskap. ☒
- Det skal være et ekstra fokus på et godt språkmiljø, både norsk og morsmål.

- Barnehagene skal tilegne seg nødvendig kompetanse om flerspråklig utvikling og betydningen av morsmål. ☒
- Barnehagen skal legge til rette for et godt samarbeid med foreldrene. ☒
- Overgang mellom barnehage og skole skal være tilrettelagt det enkelte barn.

3.2 Evaluering

Det har vært plass til barna i barnehagen og barna har fått plass innen 3 måneder. Ved oppstart har det vært språkassistent som har gjort tilvenningen enklere både for barn og foreldre. Språkmiljøet i barnehagen er godt og barna har deltatt sammen med andre barn og fått individuell oppfølging.

Samarbeid med foreldre har vært godt, men det har vært noen utfordringer med språk ved levering og henting. Som igjen har skapt situasjoner som ikke har vært gode, dette på grunn av manglende tilgang på tolk/språkassistent

Overgang til skole er tilrettelagt.

Ved eventuelle bekymringer rundt familien har barnehagen opplevd at det er vanskelig å formidle dette godt til foreldrene uten at de skal bli redde for hva som kan skje.

Det er mange situasjoner der man opplever at kulturelle forskjeller i barneoppdragelse kan skape vanskeligheter og misforståelser.

Det er utfordrende å inkludere foreldrene i foreldregruppa, både med utgangspunkt i språk og kulturelle ulikheter.

3.3 Tiltak

- Det er viktig å sikre barna en god start i barnehagen. Dette skal gjøres ved at barna skal ha en ekstra assistent i oppstarten, hvert fall tre måneder.
- Det skal være rom for forlenget tilvenning med utgangspunkt i barnets behov.
- Barnehagen skal sikre at alle barn får muligheten til å utvikle gode norsk ferdigheter, mens det på samme tid skal være rom for bruk av morsmål i barnehagen. Dette skal gjøres ved hjelp av språkgrupper og i hverdagsaktivitetene.
- Barnehagen skal jobbe aktivt med inkludering av nye barn, blant annet ved å synliggjøre det språklige og kulturelle mangfoldet.
- For å sikre et godt foreldresamarbeid er det viktig at det er forståelse for at norskbarnehage er noe nytt, også for

foreldrene og at de kan ha behov for å bli bedre kjent med hva barnehagen er. De skal få muligheten til å bruke den tiden de og barnet trenger for å bli kjent med barnehagen, dens innhold og drift.

- Det er viktig at det skal sikres bruk av tolk der det er behov for det.
- Alle foreldre skal gjennomføre systematisk foreldreveiledning av en pedagog i barnehagen.
- Foreldrene skal ha jevnlig samtaler (hver 8 uke) med pedagogen på avdelingen det første året for å sikre at man ivaretar barnet best mulig.
- Alle flerspråklige barn skal kartlegges med tanke på språk før skolestart.
- Det er viktig med gode rutiner rundt eventuell henvisning til PPT når det kommer til flyktningbarna, der vurderinger med bakgrunn av språk og eventuelt andre utfordringer er tatt.

3.4 Økonomisk overslag

Det skal tildeles 37.5 timer assistent per barn i tre måneder ved oppstart for barn som starter i barnehage og er nyankomne flyktninger. 37.5 timer assistent koster ca. 12 500,- (333,33 pr time m/sos kostnader)

Ved behov for tolk skal ikke dette belastes av barnehagens budsjett når foreldrene er deltagere av introduksjonsprogrammet. – ca. 2000,- pr time

4 Skole

4.1 Overordnet mål for å ivareta flyktninger i grunnskolen:

Skolene i Skiptvet skal bidra til at elevene får den hjelpen de trenger for å utvikle et godt språk og sosial kompetanse. Skolen skal ivareta Opplæringslovens krav til innhold og gjennomføring av grunnskoleopplæring for elever med flyktningsbakgrunn på en måte som fremmer god språkforståelse og god integrering.

Den dagen elevene begynner i grunnskolen i Skiptvet må det være et team som ivaretar eleven i forhold til språkopplæringen og skolehverdagen for øvrig. Leksehjelp må tilrettelegges for eleven og skole – hjem samarbeidet må prioriteres.

4.2 Regelverket for minoritetsspråklige 6-16 år

Rett og plikt til grunnskoleopplæring
Barn i alderen 6-16 år er i grunnskolealder. Alle barn og unge i grunnskolealder som er i Norge har som hovedregel rett til grunnskoleopplæring. Det står i opplæringsloven § 2-1.

«Retten til grunnskoleopplæring gjeld når det er sannsynleg at barnet skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Plikta til

grunnskoleopplæring byrjar når opphaldet har vart i tre månader.»

Har ungdommen allerede fullført grunnskole?

Barnet starter vanligvis på grunnskolen det året han eller hun fyller 6 år, og varer til eleven har fullført det tiende skoleåret.

Ungdom som allerede har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har ikke rett på grunnskoleopplæring, men har rett til videregående opplæring i stedet. Det kan være aktuelt om eleven er 15 eller 16 år, og har fullført grunnskolen i sitt hjemland.

Tre måneder

Barnet eller den unge har rett til grunnskoleopplæring fra det er sannsynlig at han eller hun skal oppholde seg i Norge lengre enn tre måneder. Det betyr at barn av asylsøkere som venter på å få avgjort søknaden sin, har rett til å gå på skole hvis det er sannsynlig at de får oppholdstillatelse eller at det vil ta lengre tid enn tre måneder å få behandlet søknaden.

Lovlig opphold og kirkeasyl

Det har ingen betydning om oppholdet i Norge er lovlig eller ikke. Det er likevel en forutsetning at barn og unge som er i kirkeasyl går på vanlig skole. De kan ikke kreve at kommunen skal tilby opplæring i kirken.

Skoleplikt etter tre måneder

Når barnet eller ungdommen har oppholdt seg i Norge i tre måneder har han eller hun en plikt til å gå på skolen. Det innebærer at barna eller foreldrene ikke kan velge om barna skal få opplæring. Eleven oppfylderplikten om han eller hun går på en offentlig skole, en godkjent privat skole eller gjennom privat hjemmeundervisning. Fylkesmannen kan frita elever fra opplæringsplikten i særlige tilfeller. Fritak kan blant annet være aktuelt når det er klart at oppholdet bare vil vare kort tid utover tre måneder.

Samme rettigheter som andre elever
Minoritetsspråklige elever har de samme rettighetene som andre elever i grunnskolen, inkludert gratis opplæring, tilpasset opplæring, spesialundervisning og rett til å gå på nærskolen.

Ansvar for opplæringen

Det er som hovedregel kommunen der barnet eller den unge er bosatt som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, jf. opplæringsloven § 13-1. For barn og unge i asylmottak eller omsorgssenter, har kommunen der asylmottaket eller omsorgssenteret ligger ansvaret for grunnskoleopplæringen.

Særskilt språkopplæring

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk kan ha rett til særskilt språkopplæring. Det står i opplæringsloven § 2-8. Særskilt språkopplæring er en samlebetegnelse på særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring. Særskilt norskopplæring er forsterket opplæring i norsk.

Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet, mens tospråklig fagopplæring betyr at eleven får opplæring i ett eller flere fag på to språk.

En minoritetsspråklig elev har rett til særskilt norskopplæring frem til eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen i skolen. Om nødvendig har eleven rett til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring, i tillegg til særskilt norskopplæring.

Morsmålsopplæring kan skje på en annen skole

Morsmålsopplæringen kan legges til en annen skole enn den eleven til vanlig går på. Hvis kommunen ikke kan sørge for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring av egnet undervisningspersonale, skal kommunen legge til rette for annen opplæring tilpasset forutsetningene til eleven.

Kartlegging

Kommunen skal kartlegge elevens ferdigheter i norsk før de fatter vedtak om særskilt språkopplæring. Kartleggingen skal også gjennomføres underveis i opplæringen for elever som får særskilt språkopplæring. Dette danner grunnlaget for å vurdere om elevene har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen.

Klage

Når kommunen tar stilling til elevens rett til å få særskilt språkopplæring, er dette et enkeltvedtak. Eleven eller foreldrene kan klage på vedtaket til Fylkesmannen.

Innføringstilbud / Velkomstklasse

Kommuner kan tilby et innføringstilbud til nyankomne elever etter opplæringsloven § 2-8 femte ledd. Kommunen kan organisere opplæringen av nyankomne elever i egne grupper, klasser eller skoler. Formålet med et slikt innføringstilbud er å lære elevene norsk så raskt som mulig, slik at de kan få utbytte av ordinær opplæring. Kommunene kan selv velge om de ønsker å tilby et særskilt opplæringstilbud, dersom det regnes for å være det beste for eleven. Det er likevel frivillig å gå i et særskilt opplæringstilbud for nyankomne elever. Kommunen må derfor ha samtykke fra eleven eller foreldrene før det fattes vedtak om slik opplæring. Elever som takker nei har rett til å gå i en ordinær klasse/basisgruppe (*opplæringsloven § 8-2*).

Kommunen kan fastsette avvik fra læreplanverket i enkeltvedtak om særskilt språkopplæring i innføringstilbud. Avvikene gjelder bare den aktuelle eleven, og kan ikke gå lenger enn det er nødvendig for å ivareta elevens behov.

4.3 Trivsel og mestring

Lærere og pedagoger står overfor ansvarsfulle og svært spennende oppgaver når de nå møter barn og unge som har kommet som flyktninger. Det er barn og unge som skal få muligheten hos oss til å lære, til å trives og til å få en normalisert hverdag i sitt nye lokalmiljø.

Overslag-språkassistent (ca. 300000 kr) og særskilt norsk-lærer (ca. 400000 kr)

4.4 Rutine for minoritetsspråklige elever Kirkelund skole

Rutinebeskrivelse for Særskilt språkopplæring for språklige minoriteter, opplæringsloven §2-8:

Hensikt

Å sikre at minoritetsspråklige elever blir ivaretatt i henhold til gjeldende lover og forskrifter

Lovgrunnlag

Opplæringsloven § 2-8 hjelper retten til særskilt norskopplæring: *"Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge delar".*

Rektor er delegert myndighet til å fatte enkeltvedtak. Enkeltvedtaket og de tiltakene som vedtaket utløser skal sikre at eleven får et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og at undervisningen som dette omfatter kommer i gang så raskt som mulig.

Læreplan

Vi bruker læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Det er en overgangsplan som bare skal brukes til eleven er i stand til å følge ordinær opplæring i norsk.

For elever som er nyankomne med lite eller ingen norskkunnskaper, vil tospråklig fagopplæring være en viktig ressurs. For

elever med dårlig utviklet morsmål vil morsmålsopplæring være viktig, og bør vurderes.

Innhold

Særskilt språkopplæring består av 3

komponenter:

- Særskilt norskopplæring (særskilt opplæring i norsk)
- Morsmålsopplæring (opplæring i elevens morsmål)
- Tospråklig fagopplæring (fagopplæring på elevens morsmål og norsk)

Vurdering

Hvis eleven begynner på skolen i siste halvdel av et undervisningsår, kan eleven bli fritatt for karakter i fagene det opplæringsåret dersom foresatte eller verge ber om det.

Elever som får særskilt språkopplæring etter § 2-8 kan få fritak fra opplæring i skriftlig sidemål. Elever som har rett til særskilt språkopplæring kan få fritak fra vurdering med karakter i skriftlig sidemål.

4.5 Sjekkliste for minoritetsspråklige elever ved Kirkelund skole:

	Hva skal gjøres?	Hvem gjør hva?	Utført dato/sign
1	Administrasjonen mottar beskjed fra foresatte eller innbyggjerservice om ny elev	Konsulent og rektor	
2	Oppretter elektronisk mappe på eleven	Konsulent	
3	Eleven blir plassert i klasse og kontaktlærer får beskjed	Konsulent og rektor	
4	Samtale med elev og foresatte eller innbyggjerservice og elevpersonalia blir fylt ut (eget skjema) og ordensreglementet blir gjennomgått	Kontaktlærer, rektor og eventuelt tolk eller tospråklærer	
5	Kartlegging av elevens kompetanse i norsk med godkjent kartleggingsverktøy umiddelbart etter oppstart og innen 2 uker	Særskilt norsklærer ansvar for kartleggingen Rektor ansvar for at kartlegging skjer	
6	Det blir vurdert om eleven skal ha morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring og særskilt norskopplæring	Særskilt norsklærer og rektor	

7	Enkeltvedtak om særskilt språkopplæring og organisering av tilbudet fattes	Rektor	
8	Kontaktlærer oppretter elevportefølje som skal følge eleven	Kontaktlærer	
9	Eleven skal kartlegges i løpet av skoleåret for å vurdere om eleven har tilstrekkelig kompetanse til å følge vanlig opplæring	Særskilt norsklærer, kontaktlærer og rektor	
10	Melding om ny elev går til biblioteket, helsestasjonen og PPT	Konsulent	
11	Eleven blir drøftet i tverrfagligteam og tiltak blir avtalt	Rektor og medlemmene av tverrfagligteam	
12	Avklare behov for leksehjelp	Særskilt norsklærer/ språkassistent	

Tabell 2: Rev. 01.04.19 Anne-Jorid Th. Næss, Rektor

4.6 Velkomstrutiner ved Vestgård skole:

1. Få informasjon om familiene som kommer så tidlig som mulig. Kontakt med kommunens flyktningkonsulent. Kartlegge behov for tilrettelegging på skolen ved ankomst. Om mulig mailkontakt med foresatte for mer detaljert info.
2. Sjekke behov og muligheter for tospråklig lærer/språkassistent.
3. Ansette tospråklig medarbeider så tidlig som mulig. Utveksle informasjon og tilrettelegge oppstarten sånn at eleven opplever seg trygg og har noen å snakke sitt språk med.
4. Om man ikke kjenner noen med rett språk, bør elevgruppa styrkes med norsk assistent i starten.
5. Oppstartsmøte med familien på skolen. Intervjuskjema. Møte tospråklig ansatt og avklare behov, forventninger og bli kjent, opparbeide gjensidig tillit. Om skolen ikke har lyktes i å ansette noen med riktig språk, må man bruke tolk om familien ikke snakker godt engelsk. Vi blir kjent med bakgrunn, språklig historie, ev. traumer ol. som kan påvirke eleven. Vurder om kontaktlærer og skal være med på denne delen.
6. Ved oppstart er tospråklig ansatt mest med i klassen hele tiden. Etter hvert kan eleven tas ut noe, enten alene eller i liten gruppe for språkopplæring.
7. Det lages enkeltvedtak etter §2-8. Vurdere behov.

- Morsmålsundervisning, tospråklig opplæring og SN.
8. Undervisningen i SN gis av norsk lærer. Eleven er ofte litt alene med lærer i starten eller på gruppe med flere. Enkeltvedtak frem til barnet kan følge ordinær læreplan. Timer etter behov, ca. to- tre timer SN i uka når språket kommer mer på plass.
 9. Tospråklig ansatt bør ideelt sett være med noe på team og ha samarbeidstid med kontaktlærer og veileder for tospråklig opplæring ved skolen.
 10. Det fylles ut trekantskjema hvor oppgaver for kontaktlærer, SN- lærer og tospråklig lærer/assistent for hver elev fastsettes .
 11. Vurderingssamtaler med foreldrene etter behov, hyppig i begynnelsen. Viktig å formidle forventninger om leksegjennomføring, utstyr som trengs. Ev. «kurs» i hva gode klær er etter årstidene, turutstyr, norske vaner osv.
 12. Tospråklig lærer/assistent deltar på utviklingssamtaler og andre møter med familien. Tolker, oversetter brev og har telefonisk kontakt om lekser, informasjon, annerledesdager osv.
 13. Elevene kartlegges etter kartleggingsplan for tospråklige elever når de har vært noen måneder på skolen. Egen plan.
 14. Skolen må ha fokus på inkludering, oppmuntre til deltagelse på fritidsaktiviteter, og bemerke at SFO er en fin arena å lære språk og bli kjent med de andre barna.
 15. Man bruker tolk utenfor skolen i utviklingssamtaler, møter o.l. hvor vår ansatt har en annen rolle.

5 Helse

5.1 Generell helsesituasjon

Utfordringer

En stadig økende andel av befolkningen får psykiske helseproblemer som reduserer livskvaliteten og evnen til å kunne delta i skole og arbeid. Livsstilssykdommer som påvirkes av usunt kosthold og lite aktivitet, er også et økende problem. Flyktninger har en ekstra stor risiko for å utvikle disse plagene.

Det er viktig å ha kjennskap til hvordan migrasjonsprosessen påvirker flyktningene også i lang tid etter selve migrasjonen. For

mange kommer en reaksjon på det som er opplevd, lenge etter selve bosettingen i nytt land.

Informasjon om helsefremmende atferd må tilpasses og gis på en måte som gjør det mulig for mottakeren å forstå budskapet. Dette innebærer at den som skal gi informasjonen har god kunnskap ikke bare om sitt fagfelt men også om mottakerens ståsted.

Det er godt dokumentert at mange flyktninger er traumatiserte etter overgrep og vold i fengsel, krig, under flukt og i flyktningleir. I et

forskningsprosjekt med alvorlige traumatiserte flyktninger i behandling fant forskerne at det gjennomsnittlig tok vel ti år etter ankomst til Norge før flyktningene kom i behandling.

5.2 Beskrivelse av Nå-situasjonen

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten får beskjed av flyktningkonsulenten om bosetting av flyktninger. Dersom det er barn i familien, kalles de inn til bli-kjent samtale med den helsesykepleier som blir oppført som ansvarlig for barna. Det blir bestilt tolk før møtet. Formålet med samtalen er å bli kjent med familien, informere om våre oppgaver samt kartlegge vaksinasjonsstatus. Hørselestest tas rutinemessig av alle barn ved skolestart. Det har ikke vært noen rutine for å ta hørselestest på andre dersom det ikke har blitt bedt om fra for eksempel skole.

Kartlegging av vaksinasjonsstatus for flyktninger er en tidkrevende oppgave da dokumentasjonen ofte er mangelfull og vanskelig å tyde. Ved usikkerhet rundt vaksineringsstatus skal alle barn tilbys full grunnvaksineringsstatus. Det er ikke uvanlig at dette kan bety opptil 10 vaksineringsstatus. For god beskyttelse vil det si at det går minst 1 år og helst 2 år fra første til siste vaksine.

Vaksiner til voksne har ikke blitt vurdert av helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Ut over dette har skolehelsetjenesten samtaler med barn som enten selv oppsøker skolehelsetjenesten på skolen, eller der andre har bedt om at vi kaller inn barnet til samtale. Det

har vært lite kontakt med foreldre til barna. Samtalene har ofte foregått sporadisk over lang tid. Det har ikke blitt benyttet tolk og språkproblemer samt kulturelle forskjeller har gjort samtalene utfordrende og komplekse.

På bakgrunn av disse erfaringene ønskes en mer planlagt oppfølging for alle som flyktningene informeres om ved ankomst.

Det har ikke vært noen egne samarbeidsmøter med legekantoret rundt flyktningene og det har heller ikke lyktes å få noen deltagelse derfra på møter i integreringsteamet.

5.3 Lovpålagte oppgaver

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten følger helsedirektoratets nasjonale faglige retningslinjer.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal gi et helsefremmende og forebyggende tilbud til alle gravide, barn og unge 0-20 år.

Tilbudet omfatter

- helseundersøkelser
- vaksineringsstatus
- oppsøkende virksomhet (hjemmebesøk)
- helseopplysning og veiledning

Helsestasjonen har et ansvar for at barn som ikke er blitt hørselestestet umiddelbart etter fødselen, får gjort det i samarbeid med hørselestesentral. Måltrettede undersøkelser av syn skal gjøres på vide indikasjoner.

Veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente

fastslår at overføringsflyktninger som flytter direkte til kommunen skal tilbys en helseundersøkelse.

Tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse skal gis til jenter og kvinner som enten selv kommer fra eller har foreldre som kommer fra områder hvor kjønnslemlestelse praktiseres.

Kommunen har ansvar for å tilby dette innen ett år etter ankomst til Norge.

Dokumentasjon av tuberkuloseundersøkelse og eventuell annet smittevern skal følge den enkelte med kopi til kommuneoverlegen for eventuell oppfølging.

Helsedirektoratet anbefaler at kommunene innen 3 måneder tilbyr en helseundersøkelse av alle for å kartlegge helsetilstand og behov for psykisk og fysisk oppfølging. Det er utarbeidet eget skjema for helseundersøkelse som kan brukes som hjelpemiddel.

5.4 Forslag til ny handlingsplan i Skiptvet kommune vedrørende Helsearbeid for flyktninger

1. Det opprettes en ansvarsgruppe for hver familie ved melding til kommunen om ankomst. Gruppen skal minst bestå av fastlege, representant fra skole/barnehage, helsesykepleier tilknyttet aktuelle barn, psykolog og flyktningekoordinator (representant fra NAV). Det innkalles til oppstartsmøte hvor det avklares hvem som gjøre hva i forhold til den første kartleggingen av helsetilstand

med utgangspunkt i Helsedirektoratets skjema for helseundersøkelse – se vedlegg 1. Samtykkeskjema for utveksling av informasjon mellom helsetjenestene, gjøres klart slik at flyktningekoordinator kan legge dette frem for flyktningene. Det settes opp dato for første samtale på Familiens Hus med helsesykepleier og psykolog. Ansvarsgruppen møtes minst hver 2.mnd det første året etter bosetting. Deretter minst 2 ganger årlig. Det avgjøres på dette møtet hvem som er ansvarlig for innkalling til neste ansvarsgruppemøte.

2. Flyktningekoordinator presenterer kommunens pakkeforløp for helseoppfølging til flyktningene og gir beskjed til Helsestasjons- og skolehelsetjenesten når dette er gjort, samt informerer om hvilket språk det skal bestilles tolk til.
3. Familien kommer til konsultasjon hos fastlege som tar en grundig helsesjekk av samtlige medlemmer i familien. (Innholdet i grundig helsesjekk skal gjøres kjent for helsesykepleier, slik at ikke arbeidet gjøres dobbelt opp).
4. Skiptvet Helsestasjons- og skolehelsetjeneste innkaller flyktningfamilien til en bli-kjent samtale. Helsesykepleiere som er

oppført som ansvarlig for de respektive barna, skal delta. Psykolog og representant fra barneverntjenesten skal inviteres til samtalen for å presentere seg for familien. Formålet er i første omgang å etablere kontakt med familien og å informere om vårt tilbud. Det SKAL brukes offentlig godkjent tolk på minst nivå 3. Familien kan etter denne samtalen være med å vurdere videre behov for tolk. Det gjøres avtale om tid og sted for neste samtale som skal være innen 2 måneder, og det bes om at eventuell vaksinedokumentasjon som tas med til neste møte.

5. Neste samtale vil være mellom den ansvarlige helsesykepleier, barn og foresatte. Formålet med de neste samtale er å kartlegge risikofaktorer for helseutfordringer/sykdom. Behov for videre samtaler må vurderes på bakgrunn av det som fremkommer i samtale. Det skal gjøres avtale om videre vaksinerings, hørselstest og eventuelt synstest. Det samarbeides med psykologen om timeavtaler med

voksne, slik at disse legges til samme dag på familiens hus. Det avklares oppstart av COS P-kurs.

6. - For barn under skolealder skal helsestasjonen ha utvidet helsestasjonsprogram for foreldrene.
- For skolebarn skal helsesykepleier i samarbeid med skole arbeide for å gi barnet opplæring og oppfølging rundt god fysisk og psykisk helse.

- Både helsesykepleier på helsestasjonen og i skolehelsetjenesten skal samarbeide med henholdsvis barnehage/skole for å skape en god helhetlig oppfølging rundt barnet og familien.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten vil utarbeide egne rutiner for dette.

7. Psykolog innkaller voksne til samtale henholdsvis 1 måned, 6 måneder og 1 år etter ankomst for kartlegging av deres psykiske helse og behov for oppfølging.

6 Psykisk helse

6.1 Bakgrunn

Det er svært sannsynlig at flyktninger som ankommer har opplevd svært stressende situasjoner før adkomst i Norge, og mange kan

ha traumeopplevelser. I tillegg kan tilpasningen til å bo i Norge med kultur-, miljø-, nettverk- og statusforskjeller fra det de har opplevd i sitt hjemland være stressende og belastende. Det er derfor viktig med en god kartlegging av psykisk helse så tidlig som mulig i et integreringsløp. For

å få dette til bør det å komme til psykolog ufarliggjøres gjennom allianseskapende arbeid og faste møter, slik at flyktninger lettere kan stole på at psykolog kan bidra og hjelpe.

6.2 Forslag til ny handlingsplan i Skiptvet kommune vedrørende Psykisk helse

Psykolog innkaller voksne til samtale henholdsvis 1 måned, 6 måneder og 1 år etter ankomst for kartlegging av deres psykiske helse og behov for oppfølging.

6.3 Psykiatritjenesten

Asylsøkere og flyktninger skal videre ha samme tilbud om helsehjelp som den øvrige befolkningen. Rettighetene omfatter både somatisk og psykisk helsehjelp fra kommunen og spesialisthelsetjenesten. Posttraumatisk stress syndrom (PTSD), angst og depresjon er hyppig i disse gruppene. Enkelte kan også ha traume erfaring fra barndommen eller medfødt sårbarhet som krever en særskilt oppmerksomhet.

Psykiatritjenesten i kommunen tilbyr tjenester til voksne asylsøkere og flyktninger etter henvisning, og mange benytter seg av tjenesten. Tjenesten har som mål å arbeide helhetlig rundt den enkelte bruker, og hvor andre tjenester vil være naturlige aktører inn i et samarbeid.

Tjenesten driver ingen oppsøkende virksomhet. Bruker må selv ønske oppfølging.

Bruk av tolk må vurderes.

6.4 Fremtidsvisjoner

Aktuelle områder å jobbe videre med for å styrke flyktingenes psykiske og fysiske helse:

- kartlegging og videreutvikling av flyktingenes ressurser
 - o Bruk av flykninger som besøksvenn for enslige/eldre
 - Samarbeid med frivillige organisasjoner o Matlagingskurs hvor flyktingene kan lære andre om sine tradisjoner
 - o Arrangering av Eid – flere av flyktingene har lite/ingen familie eller venner å feire med. Dette oppleves som veldig sårt og kan kanskje sammenlignes med at julaften blir avlyst.
 - o Flyktingeguider som kan være med voksne og barn på arenaer hvor det er utfordrende å få til integrering
 - Søke om støtte til og opprette oppfølgings- og losfunksjoner for ungdom (Bufdir).
 - o Ungdom med flyktingebakgrunn er en utsatt gruppe. Mange av ungdommene må ta vare på både seg selv, foreldre og søsken. Hjelp til å kunne fullføre skole og delta på fritidsaktiviteter anses som spesielt viktig for disse ungdommene.

Les mer:

<https://helsedirektoratet.no/Documents/NFR/Asylsøkere%2c%20flyktninger/SkjemaHelseundersokelse-flyktninger-asylsokere.pdf>

7 Frivillige organisasjoner

Bosetting av flyktninger handler om mer enn skole/arbeid og «tak over hodet». Det handler også om identitet og tilhørighet. Dette er viktige menneskelige verdier, som i stor grad utvikles i lokalsamfunnet og i frivillig sektor.

Det er derfor vesentlig at kommunen kan legge til rette for integrering i lag og foreninger, og at lag og foreninger ser nytten av og gleden av å ønske nye landsmenn velkommen inn i sine ulike aktiviteter.

8 Integrering i et boligsosialt perspektiv

8.1 Boligsosialt arbeid gir måloppnåelse innen integrering

Boligens betydning for generell velferd og samfunnsdeltakelse har de senere årene fått økt fokus. Visjonen for boligpolitikken i Norge er at alle skal bo trygt og godt. Det er bred politisk enighet om at dette best oppnås ved at flest mulig eier egen bolig. Et godt boligsosialt arbeid får også positive konsekvenser for måloppnåelse innen integrering.

Uten en stabil og egnet bosituasjon er det vanskelig å delta i arbeidslivet og i sosiale relasjoner. Bolig er derfor et av fundamentene i den norske velferdspolitikken. Barn i lavinntektsfamilier bor ofte dårligere og trangere enn andre, og de bor sjeldnere i en bolig som familien selv eier. Barnefamilier som bor i kommunale utleieboliger, har ofte en dårligere bostandard og mer utrygge bomiljøer enn andre lavinntektsfamilier som bor i en bolig de selv eier. Det er grundig dokumentert at de mest utsatte

barnefamiliene er familier med innvandrerbakgrunn og enslige forsørgere. En trygg og stabil bosituasjon for kommunenes flyktningfamilier bør derfor være en hovedmålsetning for alt integreringsarbeid på lik linje med målet om arbeid og kvalifisering.

8.2 Eie eller leie

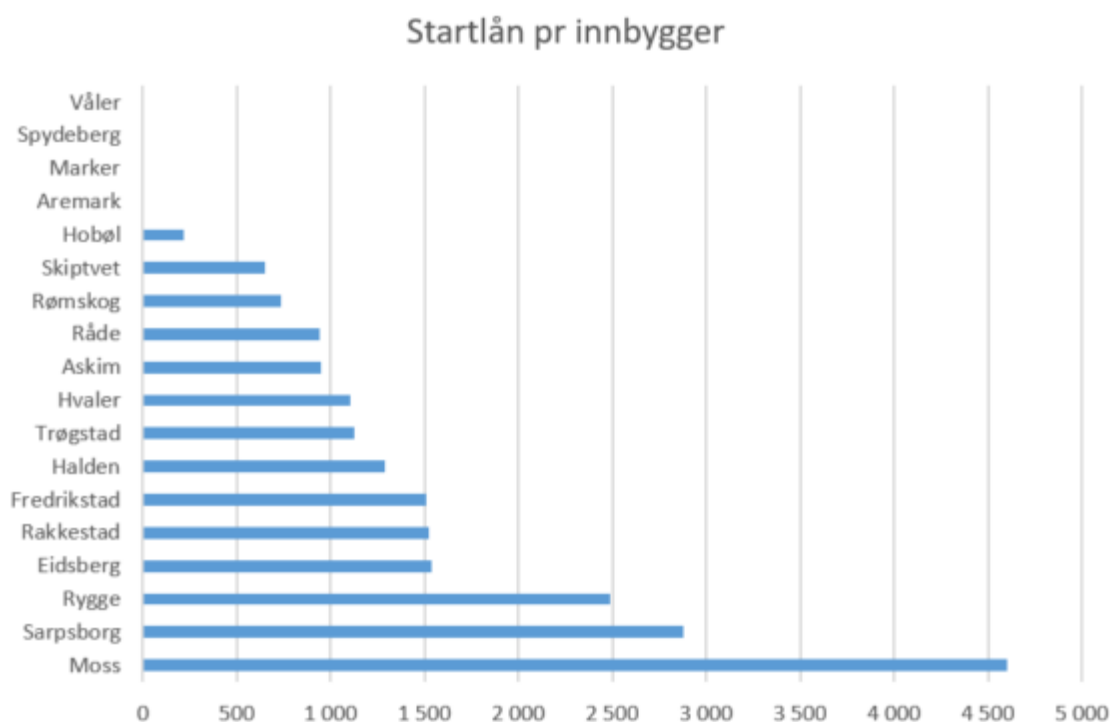
Fordelene med å eie bolig fremfor å leie er mange. Blant annet kan man trekke frem økt selvfølelse og større motivasjon for å bli selvhjulpen på sikt. I tillegg gir det å eie sin egen bolig et mer stabilt bomiljø og bedre oppvekstvilkår for barn i lavinntektsfamilier. Det er videre mer lønnsomt å eie enn å leie på sikt og overføring av fattigdom mellom generasjoner motvirkes ved at økonomisk vanskeligstilte foreldre også får mulighet til å bygge formue.

8.3 Store variasjoner mellom kommuner

En sammenligning av innvilget beløp startlån per innbygger i Østfold kommunene, viser store variasjoner når det gjelder innvilgelse av startlån til innbyggere i målgruppen i egen kommune (se bilde under).

Eierskapspotensialet blant leieboere er ofte høyt og kompetanseheving av kommunen knyttet til bruk av Husbankens virkemidler uavhengig av familiers type inntekt eller stønad, vil kunne stimulere til økt bruk. Videre er det viktig å øke kunnskapen rundt hvordan bruk av ulike virkemidler til å betjene lån, i kombinasjon med andre tiltak, potensielt kan bidra til å øke eierandelen blant flyktninger. De aktuelle aktørene i kommunen må kjenne til alle virkemidler og muligheter som startlånet gir. Det er også behov for et sikkerhetsnett for familiene, slik at de enten

kan få bistand til å håndtere eiersituasjonen eller løses ut av den hvis det ikke går. Utvalgte virkemidler i Husbankens portefølje, som lang nedbetalingstid (50 år), avdragsfrihet i inntil 8 år, tilskudd til etablering og bostøtte, må vurderes opp mot behovet for risikodempende tiltak i hver enkelt familie. Det er selvfølgelig like viktig å ikke sette flyktninger i en situasjon der de kjøper en bolig de ikke har råd til å finansiere på sikt. Lavinntektsfamilier kan lettere enn andre komme i en uhåndterlig gjeldssituasjon i etterkant av et boligkjøp, for eksempel grunnet renteoppgang eller endringer i personlige forhold. Statistisk sett er det likevel svært lite risiko knyttet til utlån av startlånsmidler for kommunens del. Lånet er alltid sikret innenfor 100% av boligens verdi og ved eventuell mislighold og tvangssalg er kommunen dermed godt sikret.

Figur 2: Bevilget startlån per innbygger i Østfoldkommunene 2018 (Kilde: Husbanken)

8.4 Mulige tiltak for å øke eierandelen blant flyktingene i kommunen

Det finnes flere eksempler på tiltak og strategier der hovedmålsettingen er å hjelpe barnefamilier inn på boligmarkedet. Et eksempel på et slikt konsept er «Leie før eie». Dette går ut på at kommunen kjøper en egnet bolig og leier den ut til en familie i målgruppen, men med den hensikt og felles mål om at familien kan få kjøpe denne boligen til kjøpspris etter 5 år dersom de da er selvhjulpne og ikke lenger mottar sosialhjelp. Kommunen står ellers fritt til å selge boligen

etter 5 år hvis familien ikke er i stand til å få lån til å kjøpe boligen.

Et annet eksempel er «Eie først» - Dette passer bedre for familier som i dag har for høye bokostnader, men ellers har en ryddig økonomi. Konseptet er da at familien får startlån til å kjøpe bolig innenfor dagens bokostnader og at de gjennom en samlet virkemiddelpakke, på sikt blir selvhjulpne og eier en egnet bolig. Ved begge konseptene er målet å sikre barna og familien et godt utgangspunkt for å bli selvhjulpne og redusere presset på sosialhjelpsmidlene og behovet for kommunale tjenester generelt.

9 Økonomi

Flyktningregnskap og øremerking

Alle kommuner som bosetter flyktninger får tilskudd etter samme satsstruktur og nivå. Alle tilskuddene til Skiptvet kommune, føres på en sentralt styrt konto.

Integreringsteam har i den forbindelse meldt behov for en tverrsektoriell oversikt over hva det koster å bosette flyktninger. Dette for å bedre kunne planlegge og budsjettere rundt oppgavene knyttet til flyktninger i de ulike tjenestene. Det er mulig å lage et grovt flyktningregnskap for de første fem årene fra bosettingsdato. Regnskapet kan settes opp som et kommunaløkonomisk regnestykke for de fem årene integreringstilskuddet skal dekke. Slik får man også mulighet til å evaluere om tilskuddet dekker de faktiske kommunale utgiftene. Man anslo at tilskuddene fra IMDI i gjennomsnitt dekket 92 prosent av kommunenes utgifter i 2016. Dette er altså et regnestykke som kanskje ikke går opp, men her er det store variasjoner fra kommune til kommune.

Inntektene

Inntektene er integreringstilskuddet fra IMDI, inkludert tilskudd til voksenopplæring (og tilskudd til bosetting av enslige mindreårige flyktninger). Hele tilskuddet føres på funksjon 850 (inkludert tilskudd til bosetting av mindreårige enslige flyktninger), mens tilskuddet til norskopplæring føres som refusjon på funksjon 213 voksenopplæring.

Utgiftene

Introduksjonsordningen har egen funksjon 275 introduksjonsordning (bosetting av enslige mindreårige flyktninger føres vanligvis på funksjon 252 med plassering i barnevernet). Norskundervisningen føres på 213 voksenopplæring med eget ansvar. Mottaksklasser i grunnskolen skal føres som 202 undervisning med eget ansvar.

Men i tillegg kommer alle utgifter til administrasjon av integreringen, sosialhjelp, helse, barnevern og andre mindre utgiftsposter. Her inngår flyktningene som enkeltpersoner i tjenester for alle innbyggerne. Det er derfor i teorien bare *merutgiftene* for flyktninger som skal tas med i et slikt regnestykke og ikke de totale utgiftene for disse personene. Eksempelvis skal skoleplass for flyktningbarn ikke tas med, men ekstra utgifter til språkassistent skal inn. Her hvor vi ikke har egne mottaksklasser må denne veien derfor gås opp.

Når det gjelder utgiftene til tjenester som barnevern og sosial er disse i gjennomsnitt 10 ganger større enn utgiftene per «ordinære» innbygger.

Når det gjelder helse, kan man bruke gjennomsnittsberegningene utarbeidet av det tekniske beregningsutvalget for flyktningutgifter, som beregner satsene for tilskudd. Dette utvalget lager årlige oversikter over gjennomsnittskostnader per flyktning i ulike tjenester. Eksempelvis var

gjennomsnittsutgiften for helsetjenester 6.400 kroner per flyktning i 2016 og altså 32.000 kroner over 5 år.

Slik kan den enkelte virksomhet lettere synliggjøre og dokumentere behov og tidligere års bruk i budsjett- og tildelingsprosesser.

Tilskuddsordningen

Integreringstilskuddsordningen omfatter tilskudd for år 1 (bosettingsåret), tilskudd for år 2- 5, ekstra engangstilskudd for personer over 60 år (eldretilskudd), ekstra engangstilskudd for barn 0-5 år (barnehagetilskudd) og tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker.

Integreringstilskudd for år 2–5 omfatter personer som har utløst integreringstilskudd for år 1 i årene 2015–2018. Kommunen mottar ved hver utbetaling av

integreringstilskudd år 2-5 et tilskuddsbrev vedlagt en personliste fra Det sentrale folkeregistret (DSF) som viser grunnlaget for utbetalingen. Tilskuddet blir utbetalt i fire terminer. En fjerdedel av tilskuddet for personene på listen fra DSF blir utbetalt medio mars, medio juni, medio september og ultimo november.

Tilskuddet utbetales på grunnlag av samkjøring mellom Datasystem for utlendings- og flyktningsaker (DUF) og DSF. DUF viser hvem som er registrert bosatt i det enkelte år, mens DSF gir en oversikt over hvor disse personene er registrert per 1/1 inneværende år. En viktig forutsetning for at integreringstilskuddet for en person skal bli utbetalt til riktig kommune, er at det er sendt melding til folkeregisteret (Skattekontoret) om at personen er bosatt i kommunen. Den kommunen hvor personen er registrert bosatt vil få utbetalt integreringstilskudd for inneværende år (Kilde: IMDi).